

تدوین و آزمون مدل ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین

رفیق حسنی* (اثر ویرجینی^۲)

چکیده

این پژوهش با هدف تدوین و آزمون مدل ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین در مدارس ابتدایی اجرا شد. پژوهش بر حسب هدف توسعه‌ای و براساس شیوه گردآوری داده‌ها همبستگی و از نوع مدل معادله ساختاری است. جامعه آماری شامل کلیه والدین دوره اول و دوم ابتدایی مدارس شهرستان پاوه بودند که از این تعداد ۲۹۱ نفر با استفاده از نمونه‌گیری در دسترس از میان مدارس ابتدایی شهر پاوه به عنوان نمونه مورد بررسی انتخاب شدند. جمع‌آوری اطلاعات به وسیله پرسشنامه‌ای براساس چهارچوب استراتژی‌هایی برای مشارکت والدین در مدرسه هور- دمپسی و همکاران (۲۰۰۵) با ۳۶ سؤال طراحی شد. پایایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۷ به دست آمد. برای آزمون مدل در بخش اول از تحلیل عاملی اکتشافی از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس و سه شاخص ارزش ویژه؛ نسبت واریانس تبیین شده توسط هر عامل و نمودار ارزش‌های ویژه (سنگ ریزه) استفاده شد. نتایج نشان داد که مدل ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین شامل ۵ بعد جو خوشامدگو و باز، توانمندسازی معلمان برای مشارکت، ساختارهای خانواده - معلم - والدین و فرصت‌های مشارکت و رویدادهای مشارکت مورد تأیید است. شاخص‌های برازش نیز نشان از مطلوبیت مدل داشت. این مدل قابلیت استفاده در سنجش ظرفیت مدارس ابتدایی برای مشارکت والدین در تحقیقات مرتبط با موضوع را دارد و می‌تواند ابزار مناسبی برای سنجش ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین باشد.

کلیدواژه‌ها: ظرفیت مدارس، مشارکت والدین، مدارس ابتدایی، شهر پاوه.

۱. * نویسنده مسئول: استادیار گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج،

سنندج، ایران. Hasani.rafigh@gmail.com

۲. دانشجوی رشته آموزش و پرورش پیش دبستانی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج، سنندج، ایران.

zhino.hasani1994@gmail.com

-این مقاله مستخرج از پایان نامه کارشناسی ارشد است.

مقدمه

مشارکت والدین از موضوعات مورد توجه محققان از جمله (جکسون، کلی و لسلی^۱، ۲۰۱۹؛ المایهو، احمد و لگسی^۲، ۲۰۱۹؛ اودونگو^۳، ۲۰۱۸؛ کاندانگو^۴، ۲۰۱۸) بوده و دلیل این موضوع هم این است که مشارکت والدین در آموزش کودکان مدت‌هاست که بیان شده در نتایج آموزشی کودکان تأثیر دارد (هالووی^۵، ۲۰۱۸، به نقل از توراج^۶، ۲۰۱۸). به نظر ویلیام و چاوکین (۲۰۰۸) مشارکت واقعی در مدرسه موقعی انجام می‌شود که والدین از نظر ذهنی و عاطفی درگیر شوند و به عواطف آن‌ها توجه کافی شود. برای رسیدن به این اهداف باید انتظار والدین از مدرسه را شناخت و انتظارات مدرسه از والدین را تفهیم کرد (به نقل از معین‌فر، ۱۳۸۵).

در سال‌های نه چندان دور، والدین مسئول آموزش و پرورش کودکان خود در خانه بودند و معلمان مسئول آموزش (رسمی) کودکان در مدرسه بودند. امروزه پدر و مادران را در نقش معلمان و معلمان در حال تبدیل شدن به آموزگاران در یک معنی کلی‌تری می‌بینیم. معلمان و والدین به طور مشترک مسئول آموزش، هم در خانه و هم در مدرسه کودکان هستند. پژوهش‌ها درباره مسئولیت‌های جداگانه والدین و معلمان درباره رشد اجتماعی و یادگیری کودکان، نشان از تغییری در جهت یک نوع مشارکت است (اپستین^۷، ۲۰۰۱) به طوری که تحقیقات اخیر نشان‌دهنده تغییر نقش سنتی والدین و معلمان در زمینه آموزش کودکان از جمله (اندروپچسار^۸، ۲۰۰۳؛ اسمیت^۹ و همکاران، ۲۰۰۶؛ پاتل^{۱۰} و همکاران، ۲۰۰۸) است. با وجود اهمیت مشارکت والدین در مدرسه و امور دانش‌آموزان، شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد در بسیاری از مناطق جهان، مشارکت والدین در تحصیل فرزندانشان محدود است، زیرا

1. Jackson, Kelly and Leslie
2. Alemayehu, Ahmed and Legesse
3. Odongo
4. Kandang'o
5. Holloway
6. Torach
7. Epstein
8. Onderwijsraad
9. Smit, Sluiter and Driessen
10. Patall, Cooper and Robinson

والدین درک محدودی از نقش‌های خود و چگونگی مشارکت دارند (کاپلند^۱، ۲۰۱۷، به نقل از توراج، ۲۰۱۸). به نظر اسمریکا و کوتمن-وگل (۲۰۰۱) عدم شرکت والدین، در امور مدرسه به علت عدم علاقه آن‌ها در رشد و پیشرفت فرزندشان نیست، بلکه عواملی مانند زمان، فاصله و کارهای روزمره دخالت دارند. همچنین آن‌ها معتقدند که والدین طبقات اجتماعی - اقتصادی پایین به برقراری ارتباط با مدرسه گرایش دارند، اما به علت آنکه فکر می‌کنند نقش آن‌ها محدود است، کم‌تر خود را درگیر می‌کنند (به نقل از میرکمالی، ۱۳۸۸). آدامز و کریستنسون^۲ (۲۰۰۰) بیان می‌کنند که رابطه بین والدین و مدرسه در مدارس ابتدایی در سطح بالاتری نسبت به دوره راهنمایی یا سایر سطوح است. همان‌طور که کودکان رشد می‌کنند، سطح اعتماد بین خانواده و مدرسه از هر دو طرف کاهش می‌یابد. با توجه به تحقیقاتی که در این زمینه انجام شده است، مک فارلند^۳ (۲۰۱۰) توانایی، تخصص و تجربه مسئولان مدرسه را در ترغیب اولیای دانش‌آموزان به مشارکت را مهم خوانده است. فیش باین (۲۰۰۹) از بعد اقتصادی به موضوع نگرینده و بیان کرده، اولیاء زمانی به مشارکت روی می‌آورند که قبلاً پیامدها، نتایج احتمالی و فواید مترتب بر آن را ارزیابی کرده باشند (به نقل از رفیع‌پور، ۱۳۹۳). در نتیجه هر چه اولیاء دانش‌آموزان احساس کنند که مشارکت‌شان در مدرسه، پیامدهای مثبت داشته و به تبع آن از تأیید اجتماعی و مقبولیت عامه نیز برخوردارند، به همان میزان بر مشارکت خود در امور مدرسه خواهند افزود. همچنین هر چقدر مدیران مدارس در جلسات توجیهی اولیا را با اهمیت و فواید مشارکت آگاه کرده و به نظرات آن‌ها توجه کنند، به همان میزان در سوق‌دهی آن‌ها به امر مشارکت در مدرسه مؤثر خواهند بود. دغدغه روانی اولیاء در خصوص پیشرفت تحصیلی فرزندان خود بر میزان مشارکت آن‌ها نیز تأثیر بسزایی دارد (کیهانی، ۱۳۹۴). از چشم‌انداز نظریه خودتعیین‌گری، وضعیت اجتماعی و اقتصادی والدین همچنین نقش مهمی در تعیین کیفیت مشارکت والدین دارد. برای مثال عسگری ثابت (۱۳۹۴) متغیرهای کمبود درآمد خانواده‌ها، کثرت فرزندان، وضعیت نامناسب اقتصادی و میزان استقبال مدیران از مشارکت اولیاء را در امر مشارکت دخیل دانسته است. کاظمی (۱۳۹۵) نیز بیان می‌کند بین مهارت‌های انسانی مدیران (احترام به شخصیت اولیای دانش‌آموزان) و سهم کردن آن‌ها در تصمیم‌گیری‌های مدرسه با جلب مشارکت اولیاء در امور مدارس، رابطه معناداری وجود دارد. وضعیت اجتماعی و اقتصادی

1. Copland
2. Adams and Christenson
3. Macfarland

والدین، پیش‌بینی‌کننده مهمی از مقدار و کیفیت مشارکت والدین است و تحقیقات نشان داده است که والدین با سطوح پایین‌تر تحصیلات، کم‌تر در آموزش فرزندان خود هم در خانه و هم در مدرسه درگیر می‌شوند (دوبر و اپستاین^۱، ۱۹۹۳). نتایج پژوهش سبحانی‌نژاد و یوزباشی (۱۳۹۲) نیز نشان داد که تأثیر اقتصاد خانواده بر عدم مشارکت اولیای دانش‌آموزان در امور مدارس نقشی بیشتر از سایر متغیرها است و پس از آن به ترتیب مقوله‌های فرهنگ خانواده، سطح تعامل خانواده، رعایت علایق دانش‌آموزان و مشکلات خانوادگی قرار دارند. در پژوهشی یزدخواستی و عباس‌زاده (۱۳۸۶) میزان مشارکت والدین بیش از هر متغیر دیگری، از عوامل روانی تأثیر پذیرفته است و بعد از آن به ترتیب متغیرهای ساختاری، درآمد، عامل رسانه‌ای و سن بر میزان مشارکت تأثیرگذار بوده‌اند. مایو و رایان^۲ (۲۰۰۶) عامل‌هایی چون سن، سطح سواد و میزان آگاهی والدین، لی^۳ (۲۰۱۶) و لیه، لرنر و لرنر^۴ (۲۰۰۶) میزان سواد افراد و عملکرد رسانه‌ها، چو^۵ (۲۰۱۵) عملکرد رسانه‌ها و برنامه‌های تلویزیونی، مایو^۶ (۲۰۱۳) سن، سطح سواد و میزان آگاهی مردم، منهیر^۷ (۲۰۱۰) میزان سواد والدین، روسی^۸ (۲۰۱۳) عوامل اقتصادی و اجتماعی بر میزان مشارکت والدین در مدارس را مؤثر دانسته‌اند. یافته‌های چانگ و سو^۹ (۲۰۰۸) نشان داد که والدین با مدارس مشارکت‌چندگانه دارند و همچنین نمرات درسی دانش‌آموزان به طور مستقیم با ارتباط پدر و مادر با مدارس رابطه دارد. فیتزجرال^{۱۰} (۲۰۰۴) نیز درآمد پایین و شرایط بد اقتصادی والدین، تفاوت‌های زبانی و فرهنگی والدین، دیدگاه منفی معلمان نسبت به فرهنگ و صلاحیت والدین و غیره را از جمله موانع مشارکت اولیاء برشمرده‌اند و در نهایت کیس و دیویدسون^{۱۱} (۲۰۱۸) به عدم حساسیت فرهنگی نسبت به والدین مهاجر در مدارس به عنوان مانع مشارکت والدین در امور مدرسه نام برده‌اند. آن‌ها نتیجه گرفته‌اند که چگونه یک مدرسه با داشتن یک برنامه از نظر فرهنگی حساس برای اقلیت‌ها به الگوی دموکراتیک مشارکت والدین منجر می‌شود، که در آن هم والدین اقلیت‌ها و هم مدرسه

1. Dauber and Epstein
2. Mayo and Ryan
3. Lee
4. Lie, Lerner and Lerner
5. Cho
6. Maio
7. Menhir
8. Rose
9. Cheung and Siu
10. Fitzgerald
11. Case and Davidson

احترام و درک متقابل را تجربه کنند.

در پیشینه و ادبیات موضوع، نکته‌ای قابل تأمل است و آن این است که دو اصطلاح درگیری و مشارکت در بسیاری از تحقیقات هم‌معنی در نظر گرفته شده‌اند. اسمیت و همکارانش (۲۰۰۷) مفهوم درگیری والدین را به معنی درگیر شدن والدین در تربیت و آموزش فرزند خود در خانه و در مدرسه تعریف کرده‌اند، درحالی که مشارکت والدین می‌تواند به عنوان مشارکت فعال والدین در فعالیت‌های مدرسه تعریف شود. در این زمینه، مشارکت والدین را می‌توان به اشکال سازمانی^۱ (به عنوان مثال مشارکت در شورای والدین یا در اداره و مدیریت مدرسه) و اشکال غیر سازمانی^۲ که والدین در فعالیت‌های روزمره مانند همراهی کودکان در سفرهای مدرسه، در تمیز کردن اسباب بازی‌ها یا کمک به معلم در کارهای کتابخانه‌های مدرسه، تقسیم کرد (کارستن، لدوکس و اسلایت^۳، ۲۰۰۶). این درحالی است که نتایج تحقیقات توافق خاصی در رابطه با این واقعیت دارند که بین درگیری والدین و نتایج دستاوردهای کودکان از جمله با پیشرفت‌های کلامی و خواندن رابطه مثبت وجود دارد (دیرینگ، مک کارتی، وایس، کرایدر و سیمپکینز^۴، ۲۰۰۴؛ دیرینگ، کرایدر، سیمپکینز و وایس، ۲۰۰۶) و همچنین درگیری والدین^۵ در آموزش کودکان تأثیر مثبتی بر موفقیت تحصیلی آن‌ها دارد (جینز^۶، ۲۰۰۳؛ مک واین، هامپتون، فانتازو، کوهن و سکیانو^۷، ۲۰۰۴؛ فانتازو، مک واین و پری^۸، ۲۰۰۴؛ هور- دمپسی، واکر، ساندلر، وتسل، گرین، ویلکینز و کالسون^۹، ۲۰۰۵؛ اسمیت، اسلویتز و درایسن^{۱۰}، ۲۰۰۶؛ اسمیت، درایسن، اسلویتز و بروس^{۱۱}، ۲۰۰۷)، اما از سوی دیگر بیان شده که درگیری والدین تأثیر مثبت بیشتری بر رشد کودکان نسبت به مشارکت والدین داشته باشد (دفورگس و ابوچار^{۱۲}، ۲۰۱۰).

1. Institutionalised forms
2. Non-institutionalised forms
3. Karsten, Ledoux and Sligte
4. Dearing, McCartney, Weiss, Kreider and Simpkins
5. parental involvement
6. Jeynes
7. Mcwayne, Hampton, Fantuzzo, Cohen and Sekino
8. Fantuzzo, McWayne and Perry
9. Hoover- Dempsey, Walker, Sandler, Whetsel, Green, Wilkins and Closson
10. Smit, Sluiter and Driesen
11. Smit, Driesen, Sluiter and Brus
12. Desforges and Abouchaar

در زمینه چارچوب نظری هور- دمپسی^۱ و همکاران (۲۰۰۵) چارچوبی از استراتژی‌های برای مشارکت والدین در مدرسه را شامل ۵ استراتژی کلی از جمله خلق یک جو خوشامدگو و باز در مدرسه^۲؛ توانمندسازی معلمان برای مشارکت والدین؛ خلق توجه پایدار، سیستماتیک و پویا در سطح مدرسه برای بهبود روابط مدرسه خانواده^۳؛ مشارکت و همکاری با ساختارهای خانواده معلم والدین موجود برای تقویت مشارکت^۴؛ ارائه طیف کاملی از فرصت‌های مشارکت شامل (کنفرانس‌های معلمان والدین و رویدادهای دانش‌آموزی) و فرصت‌های جدید منحصر به فرد برای مدرسه و اجتماع (مانند جشن‌های روز اول ورود به مدرسه، کارگاه‌هایی برای والدین و رویدادهای شبکه‌سازی/اجتماعی)^۵ و دعوت از معلمان، والدین، مدیر و کارکنان برای رویدادهای دانش‌آموز محور در مدرسه^۶ ارائه داده‌اند.

با توجه به اهمیت نقش مشارکت والدین به عنوان زمینه‌ساز رشد و شخصیت کودکان مسأله اصلی در این پژوهش تدوین و آزمون مدل ظرفیت مدارس ابتدایی برای مشارکت والدین است.

روش

این پژوهش بر حسب هدف توسعه‌ای و براساس شیوه گردآوری داده‌ها، همبستگی و از نوع مدل معادله ساختاری است. جامعه آماری این پژوهش شامل والدین دانش‌آموزان دوره اول و دوم ابتدایی شهر پاوه به تعداد ۱۲۰۰ نفر بود. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد که بر این اساس حجم نمونه ۲۹۱ نفر به دست آمد. با توجه به ماهیت موضوع پژوهش و جامعه آماری مورد مطالعه از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد.

برای جمع‌آوری داده‌های لازم در این پژوهش، با توجه به اینکه هیچ پرسشنامه استاندارد و

1. Hoover-Dempsey
2. Create an inviting, welcoming school climate
3. Empower teachers for parental involvement; create dynamic, systematic, and consistent school attention to improving family school relationships
4. Join with existing parent teacher family structures to enhance involvement.
5. Offer full range of involvement opportunities, including standard approaches (e.g., parent teacher conferences, student performances) and new opportunities unique to school and community (e.g., first day of school celebrations, parent workshops, social/networking events)
6. Invite teachers, parents, principal, and staff to student centered events at school

حتی محقق ساخته‌ای در این زمینه وجود نداشت؛ از چارچوب استراتژی‌های مشارکت والدین در مدرسه هور- دمپسی و همکاران (۲۰۰۵) استفاده شد. به این صورت که پرسشنامه‌ای (پیوست ۱) با ۳۶ سؤال طراحی شد که محتوای آن را شاخص‌های بیان‌کننده ابعاد و ویژگی‌های ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین تشکیل می‌داد. این پرسشنامه شامل ویژگی‌های ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین در قالب ۵ بعد اصلی شامل جوّ خوشامدگو و باز (شامل سؤالات ۱-۱۱)، توانمندسازی معلمان برای مشارکت (شامل سؤالات ۱۲-۲۳)، ساختارهای خانواده - معلم - والدین (شامل سؤالات ۲۴-۳۰)، فرصت‌های مشارکت (شامل سؤالات ۳۱-۳۳) و رویدادهای مشارکت (شامل سؤالات ۳۴-۳۶) است. روایی این پرسشنامه توسط تنی چند از اساتید حوزه سنجش و اندازه‌گیری و همچنین برنامه‌ریزی درسی و مدیریت آموزشی تأیید و سپس به صورت آزمایشی روی ۳۰ نفر از والدین اجرا شد. برای بررسی پایایی پرسشنامه‌ها پس از اجرای آزمایشی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. مقدار آلفای کرونباخ مؤلفه جوّ خوشامدگو و باز، توانمندسازی معلمان برای مشارکت، ساختارهای خانواده - معلم - والدین، فرصت‌های مشارکت و رویدادهای مشارکت به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۹۴، ۰/۹۱، ۰/۸۷، ۰/۷۴ و ۰/۸۷ و کل پرسشنامه ۰/۹۷ به دست آمد.

برای تحلیل عاملی اکتشافی داده‌ها از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس استفاده شد. برای تعیین تعداد عامل‌های اصلی از سه شاخص ارزش ویژه؛ نسبت واریانس تبیین شده توسط هر عامل و نمودار ارزش‌های ویژه (سنگ‌ریزه) استفاده شد که با توجه به ارزش ویژه به دست آمده که برای پنج عامل بالاتر از ۱ به دست آمد که در جدول ۱ آمده است.

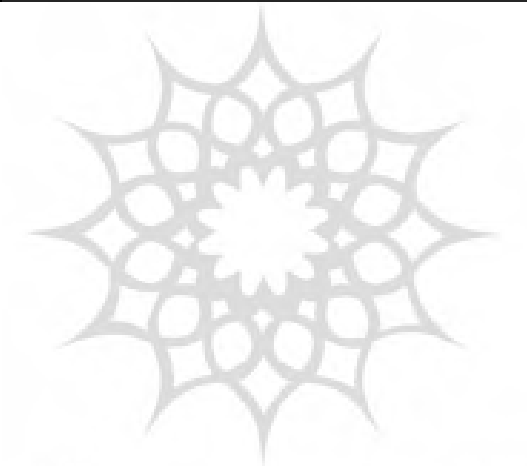
جدول ۱: نسبت واریانس تبیین شده پرسشنامه ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین

بعد	کل	درصد واریانس	درصد واریانس تراکمی
۱	۶/۶۲	۱۸/۴۰	۱۸/۴۰
۲	۵/۸۸	۱۶/۳۳	۳۴/۷۳
۳	۵/۰۸	۱۴/۱۲	۴۸/۸۵
۴	۳/۶۳	۱۰/۰۹	۵۸/۹۵
۵	۲/۴۷	۶/۸۷	۶۵/۸۲

در جدول (۲) شاخص کامو و بارتلت و بار عاملی مربوط به هر گویه آمده است.

جدول ۲: شاخص کامو و بارتلت و بارهای عاملی مربوط به پرسشنامه ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین

والدین	
۰/۹۴	شاخص KMO
۴۵۹۰/۶۵	آماره بارتلت
۶۳۰	درجه آزادی
۰/۰۰۱	سطح معناداری
عاملها	
گویه	جو خوشامدگو و باز
توانمندسازی معلمان	برای مشارکت
ساختارهای خانواده	- معلم - والدین
فرصت‌های	مشارکت
رویدادهای	مشارکت
۰/۴۴	۱
۰/۷۲	۲
۰/۷۴	۳
۰/۸۰	۴
۰/۷۴	۵
۰/۷۳	۶
۰/۴۶	۷
۰/۷۱	۸
۰/۴۴	۹
۰/۴۹	۱۰
۰/۶۱	۱۱
۰/۵۴	۱۲
۰/۴۸	۱۳
۰/۵۰	۱۴
۰/۴۴	۱۵
۰/۴۶	۱۶
۰/۴۹	۱۷
۰/۵۳	۱۸
۰/۵۴	۱۹
۰/۶۸	۲۰
۰/۶۱	۲۱
۰/۵۹	۲۲

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 برتال بلان مع علوم انسانی

	۰/۶۷	۲۳
	۰/۶۱	۲۴
	۰/۶۵	۲۵
	۰/۶۸	۲۶
	۰/۶۷	۲۷
	۰/۵۲	۲۸
	۰/۷۴	۲۹
	۰/۵۵	۳۰
	۰/۵۱	۳۱
	۰/۵۸	۳۲
	۰/۸۲	۳۳
۰/۷۳		۳۴
۰/۷۰		۳۵
۰/۶۲		۳۶

نتایج فوق نشان می‌دهد که ۳۶ گویه مربوط به پرسشنامه ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین در بردارنده ۵ عامل بود که در مجموع ۶۵/۸۲ درصد از واریانس را تبیین کردند؛ یعنی گویه‌های این پرسشنامه ۶۶ درصد متغیر ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین را می‌توانند تبیین کنند. از بین ۵ عامل، عامل اول دارای ۱۱ گویه و با توجه به الگوی مفهومی پژوهش به عنوان بعد جو خوشامدگو و باز، عامل دوم با ۱۲ گویه به عنوان بعد توانمندسازی معلمان برای مشارکت، عامل سوم با ۷ گویه به عنوان بعد ساختارهای خانواده - معلم - والدین و عامل چهارم با ۳ گویه به عنوان بعد فرصت‌های مشارکت و عامل پنجم با ۳ گویه به عنوان بعد رویدادهای مشارکت نام‌گذاری شدند.

یافته‌ها

در جدول زیر اطلاعات توصیفی مربوط به پاسخگویان آمده است.

جدول ۳: اطلاعات توصیفی نمونه آماری

متغیر	طبقه	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۱۷۸	۶۱٪
	مرد	۱۱۳	۳۹٪
سن	زیر ۳۰ سال	۲۹	۱۰٪
	۳۱ تا ۳۵ سال	۷۶	۲۶٪
	۳۶ تا ۴۰ سال	۹۰	۳۱٪
	۴۱ تا ۴۵ سال	۶۷	۲۳٪
	۴۶ به بالا	۲۹	۱۰٪
تحصیلات	بی‌سواد	۱۴	۵٪
	سیکل	۳۸	۱۳٪
	دیپلم	۸۳	۲۹٪
	فوق دیپلم	۲۹	۹٪
	لیسانس	۹۹	۳۴٪
	کارشناسی ارشد	۱۴	۴٪
	دکتری	۱۴	۵٪

نتایج حاصله از جدول (۳) نشان می‌دهد که از کل نمونه آماری این پژوهش ۶۱٪ زن و ۳۹٪ مرد، ۱۰٪ زیر ۳۰ سال، ۲۶٪ بین ۳۱ تا ۳۵ سال، ۳۱٪ بین ۳۶ تا ۴۰ سال، ۲۳٪ بین ۴۱ تا ۴۵ سال و ۱۰٪ بیش از ۴۶ سال سن داشتند. همچنین میانگین و انحراف معیار سنی برابر با $37.38 \pm 6/57$ و حداقل و حداکثر به ترتیب ۲۴ و ۷۰ سال بودند. از کل نمونه آماری این پژوهش ۵٪ بی‌سواد، ۱۳٪ سیکل، ۲۹٪ دیپلم، ۹٪ فوق دیپلم، ۳۴٪ لیسانس، ۴٪ فوق لیسانس و ۵٪ دکتری بودند. همچنین در جدول (۴) حداقل، حداکثر، میانگین و انحراف استاندارد ابعاد متغیرها ارائه شده است.

جدول ۴: اطلاعات توصیفی ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین

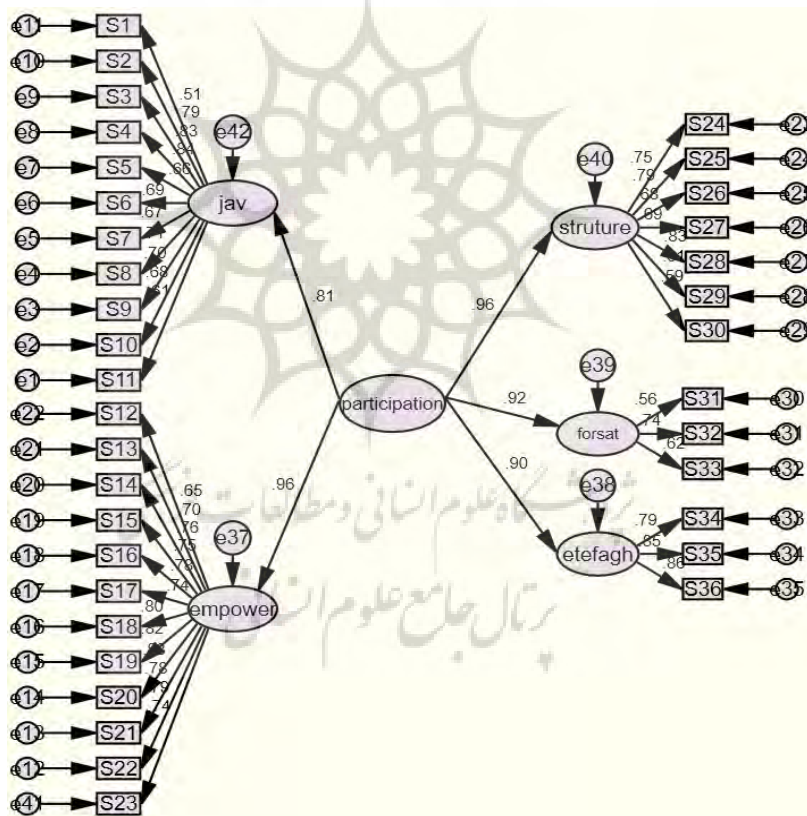
مؤلفه	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف استاندارد
جو خوشامدگو و باز	۲۹۱	۲/۰۹	۵	۴/۱۷	۰/۶۸
توانمندسازی معلمان برای مشارکت	۲۹۱	۱/۸۳	۵	۳/۹۷	۰/۷۶
ساختارهای خانواده - معلم - والدین	۲۹۱	۱/۷۱	۵	۳/۷۲	۰/۸۵
فرصت‌های مشارکت	۲۹۱	۱/۶۷	۵	۴/۱۲	۰/۸۰
رویدادهای مشارکت	۲۹۱	۱	۵	۳/۸۷	۰/۹۸
ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین	۲۹۱	۲/۰۳	۵	۳/۹۹	۰/۷۰

براساس جدول بالا میانگین و انحراف معیار بعد جو خوشامدگو و باز برابر با $۰/۶۸ \pm$ (۴/۱۷)، توانمندسازی معلمان برای مشارکت ($۰/۷۶ \pm ۳/۹۷$)، ساختارهای خانواده - معلم - والدین ($۰/۸۵ \pm ۳/۷۲$)، فرصت‌های مشارکت ($۰/۸۰ \pm ۴/۱۲$)، رویدادهای مشارکت ($۰/۹۸ \pm ۳/۸۷$) و ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین ($۰/۷۰ \pm ۳/۹۹$) است.

سؤال اصلی: آیا مدل ساختاری ظرفیت مدارس ابتدایی برای مشارکت والدین از برازش مناسب برخوردار است؟

برای سنجش برازش مدل از مدل معادلات ساختاری استفاده شد. در مدل معادلات ساختاری برای این که مشخص شود نشانگرهای انتخاب شده برای اندازه‌گیری سازه‌های مورد نظر خود از دقت لازم برخوردار هستند، از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شده است. در مدل معادلات ساختاری هرگاه بار عاملی هر نشانگر با سازه خود دارای مقدار T بالاتر از ۱/۹۶ باشد، در این صورت این نشانگر از دقت لازم برای اندازه‌گیری آن سازه یا صفت مکنون برخوردار است. پرسشنامه ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین با توجه به نتایج تحلیل کمی دارای پنج شاخص اصلی جو خوشامدگو و باز، ساختارهای خانواده - معلم - والدین، توانمندسازی معلمان برای مشارکت، فرصت‌های مشارکت و رویدادهای مشارکت بود که در این بخش اعتبارسنجی شده‌اند. پس از مناسب بودن مدل برای بررسی رابطه علی بین ابعاد و تدوین مدل ساختاری ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین از مدل معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار ایموس گرافیک انجام شده است.

در این پژوهش ابتدا به بررسی عوامل پنج‌گانه پرسشنامه شامل جوّ خوشامدگو و باز، ساختارهای خانواده - معلم - والدین، توانمندسازی معلمان برای مشارکت، فرصت‌های مشارکت و رویدادهای مشارکت برای مشارکت از طریق تحلیل عاملی اکتشافی اقدام شد. بعد از انجام تحلیل عاملی اکتشافی با چرخش واریماکس، بعد جوّ خوشامدگو و باز دارای {۱۱ گویه}، بعد ساختارهای خانواده - معلم - والدین {۷ گویه}، بعد توانمندسازی معلمان برای مشارکت {۱۲ گویه}، فرصت‌های مشارکت {۳ گویه} و رویدادهای مشارکت {۳ گویه} شناسایی و وارد مدل شد. به این صورت که ابعاد را به عنوان متغیرهای پنهان ترسیم و برای هر کدام از آنها سوالات موردنظر را به عنوان متغیرهای مشاهده شده در نظر گرفتیم که در نمودار ۱ و جدول ۵ و ۶ مدل نهایی و برآوردها و شاخص‌های نیکویی برازش ارائه شده است.

نمودار ۱: مدل نهایی به همراه ضرایب مسیر استاندارد شده

جدول ۵: برآوردها و مشخصات کلی مدل

مسیرها	ضرایب استاندارد	کمیت T	سطح معناداری
جو خوشامدگو و باز ← ظرفیت مشارکت	.۸۰	۷/۶۵۵	۰/۰۰۱
ساختارهای خانواده - معلم - والدین ← ظرفیت مشارکت	.۹۶	۷/۰۲۵	۰/۰۰۱
توانمندسازی معلمان برای مشارکت ← ظرفیت مشارکت	.۹۵	۷/۲۷۸	۰/۰۰۱
فرصت‌های مشارکت ← ظرفیت مشارکت	.۹۲	۵/۶۴۸	۰/۰۰۱
رویدادهای مشارکت ← ظرفیت مشارکت	.۹۰	۷/۰۲۸	۰/۰۰۱

با توجه به جدول (۵) نتایج به دست آمده از شاخص‌های نیکویی برازش مدل نشان می‌دهد که خی دو به دست آمده با توجه به درجه آزادی معنادار است ($P \leq 0/01$). که البته، این خی دو شاخص معتبری نیست و اگر مقدار خی دو بر درجه آزادی تقسیم شود شاخص معتبرتری است. مقدار به دست آمده از تقسیم خی دو بر درجه آزادی ۲/۳۳۴ است، که حاکی از برازش خوب مدل است چرا که مقدار کم‌تر از ۳ شاخص خوبی برای برازش مدل است. همچنین ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب (RSMEA) برای مدل ۰/۰۷۸ است، این شاخص برای مدل‌های خوب کم‌تر از ۰/۰۵ و برای مدل‌های قابل قبول کم‌تر از ۰/۰۸، برای مدل‌های ضعیف بزرگ‌تر از ۰/۱۰ است. بنابراین، برای مدل حاضر قابل قبول است. شاخص تعدیل یافته برازندگی (AGFI) برای مدل ۰/۹۴، شاخص نرم شده برازندگی (NFI) ۰/۹۳ و شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) ۰/۹۲ است. این شاخص‌ها برای مدل‌های خوب ۰/۹۰ یا بالاتر است و برای مدل‌های قابل قبول ۰/۸۰ است و در مدل حاضر خوب است. با توجه به شاخص‌ها می‌توان گفت که این مدل از برازش خوبی برخوردار است.

جدول ۶: شاخص‌های نیکویی برازش مدل

شاخص‌های برازش	x2/df	NFI	RFI	IFI	AGFI	CFI	RMSEA
برازش قابل قبول	< ۳	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	< ۰/۰۸
برازش محاسبه شده	۲/۳۳۴	۰/۹۲۶	۰/۹۰۷	۰/۹۲۳	۰/۹۴۵	۰/۹۲۱	۰/۰۷۸

بحث و نتیجه‌گیری

این تحقیق با هدف تدوین و آزمون مدل ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین در مدارس

ابتدایی انجام شد. نتایج تحقیق نشان داد که مدل ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین شامل ۵ بعد جو خوشامدگو و باز، توانمندسازی معلمان برای مشارکت، ساختارهای خانواده - معلم - والدین، فرصت‌های مشارکت و رویدادهای مشارکت است. مشارکت یک فراگرد سهیم کردن و سهیم شدن در کارهاست، کاری که می‌تواند به صورت‌های مختلف تجلی یابد. مشارکت والدین در امور مدرسه موجب نگرش مثبت والدین نسبت به خود، مدرسه و نقش کادر آموزشی در رشد و تربیت فرزندشان می‌شود. هدف نهایی از مشارکت در مدرسه، این است که برای والدین فرصتی فراهم شود تا با مسئولان مدرسه و دیگر کارکنان آموزشی و سایر والدین بچه‌ها ملاقات کرده و درباره مسائل و موضوعات مرتبط با فرزندانشان با هم بحث و تبادل نظر کنند.

یکی از ابعاد این مدل «جو خوشامدگو و باز» است. در واقع محیط مدرسه بایستی منعکس‌کننده فرهنگ خانواده‌ها باشد و والدین از فرهنگ‌های مختلف در مدرسه احساس راحتی و نزدیکی کنند. مدیر مدرسه یک حس قوی را به وجود آورده که والدین دوست دارند فرزندانشان در آن مدرسه درس بخوانند و احساس تعلق دارند. مدیر مدرسه یک جو مثبت مدرسه‌ای به وجود آورده که همه احساس می‌کنند به این مدرسه تعلق دارند. مدیر و کارکنان آموزشی و غیرآموزشی مدرسه خود را در جهت بهبود و حفظ جو مثبت مدرسه متعهد می‌دانند. رابطه خوبی بین والدین و معلمان مبنی بر اعتماد به مدرسه و معلمان وجود دارد. همیشه پاسخگو بودن و با احترام متقابل رفتار کردن معلمان و مدیران زمینه مشارکت والدین را بیشتر فراهم می‌کند. در همین راستا کلیه پرسنل مدرسه از جمله مدیر، معاونان مدرسه و حتی خدمت‌گذار مدرسه خود را مسئول و پاسخگوی والدین می‌دانند و علاوه بر این احساس و نگرش همیشگی احترام به والدین، دانش‌آموزان و مراجعه‌کنندگان وجود دارد. مدرسه یک فضای راحت برای والدین ایجاد کرده که ضمن حمایت از گفت‌وگوهای معلم و والدین و شبکه‌های ارتباطی، افرادی در مدرسه و از میان والدین وجود دارند که اطلاعاتی درباره نحوه درست کارکردن مدرسه به سایر والدین می‌دهند.

«توانمندسازی معلمان برای مشارکت» نیز از دیگر ابعاد مدل ظرفیت مدرسه برای مشارکت والدین است. در واقع برای ایجاد ظرفیت در زمینه مشارکت والدین در مدرسه، بایستی اقدامات و فعالیت‌هایی توسط مسئولان و مدیران و پرسنل مدرسه انجام شود تا روابطی مثبت

و قابل اعتماد بین والدین و معلمان وجود داشته باشد و توسعه یابد. این روابط و تعاملات مدرسه - خانواده بخشی از زندگی و فرهنگ روزانه مدرسه است که به درگیری و رفت آمد والدین به مدرسه منجر خواهد شد. در چنین موقعیتی مدیر و معلمان مدرسه به طور منظم به دنبال ایده ها، دیدگاه ها و نظرات والدین در مورد مدرسه و نقش خانواده در یادگیری دانش آموزان هستند و جلساتی منظم برای بحث درباره دیدگاه و پیشنهادات والدین در مورد یادگیری کودکان برگزار شده و در نتیجه ظرفیت مشارکت والدین در مدرسه بیشتر می شود. در چنین فضایی مشارکت والدین مفید و مؤثر در نظر گرفته می شود و در کنار این هم به روابط مدرسه - خانه اهمیت داده می شود. وقتی چنین ظرفیتی در حال ایجاد است از مهارت ها و ظرفیت معلمان برای روابط بهتر معلم و والدین حمایت می شود.

ایجاد «ساختارهای خانواده - معلم - والدین» نیز از دیگر ابعاد ظرفیت مدرسه برای مشارکت والدین است. مدیر مدرسه از طریق ایجاد ساختارهای رسمی و غیررسمی تلاش می کند تا مثلث خانواده - معلم - والدین را با هدف مشارکت والدین تقویت کند. از جمله این ساختارها برنامه های پس از مدرسه است که می توان از این برنامه ها برای افزایش ارتباطات مدرسه - خانه استفاده کرد. یکی دیگر از این ساختارها انجمن اولیا و مربیان است که در مدرسه از اعضای انجمن اولیا و مربیان برای ارتباط بیشتر با مدرسه استفاده می شود. استفاده از پتانسیل و نیروی افراد تأثیرگذار در بین والدین برای آموزش، آگاهی و دعوت به مشارکت همه خانواده ها از دیگر ساختارهای غیررسمی برای ایجاد ظرفیت مشارکت در مدرسه است. از دیگر ساختارهای غیررسمی برای ایجاد ظرفیت مشارکت در مدرسه، طراحی فعالیت های متنوع از جمله کلاس های هنری (نقاشی، طراحی، خطاطی و هنرهای زیبا)، فرهنگی (قرآنی، عقیدتی، دینی و معنوی)، مهارتی (آشپزی، انواع آموزش های مهارتی و شغلی) و ... برای گروه های مختلف خانوادگی درون مدرسه است. همچنین دسترسی والدین به یک مشاور در زمینه برنامه ریزی درسی و پیشرفت تحصیلی کودکان زمینه ایجاد ارتباط بیشتر والدین با مدرسه را فراهم می کند. و بلاخره اختصاص مکانی در مدرسه برای حضور و گرد هم آمدن والدین با یکدیگر، بعضی مواقع هم صحبت کردن با مدیر، معلمان و کارکنان آموزشی می تواند ظرفیت مدرسه برای مشارکت والدین را ارتقا بخشد. در همین زمینه سویک (۲۰۰۲) از راهبردهایی نام می برد که می توان برای ارتباط بیشتر والدین با مدرسه از جمله، برگزاری هم اندیشی ها، دیدار

از خانه شاگردان، ایجاد مراکز والدین، شرکت در تصمیم‌گیری‌ها، برنامه‌های آموزشی والدین، فعالیت‌های یادگیری و شبکه خانواده و مدرسه استفاده کرد که می‌توانند به همکاری در قالب حمایت از سوی مدرسه و خانه منجر شوند.

«فرصت‌های مشارکت» چهارمین بعد مدل ظرفیت مدرسه برای مشارکت والدین است. برای ایجاد چنین ظرفیتی معمولاً مدیر و سایر کارکنان آموزشی از هر فرصتی برای ایجاد مشارکت بیشتر والدین استفاده می‌کنند. برای مثال از جشن‌ها و جلسات اولیا و مربیان برای اطلاع‌رسانی بیشتر و فراهم کردن زمینه تعامل و ارتباط بیشتر استفاده می‌شود. همچنین زمان جلسات اولیا و مربیان و جشن‌های برگزار شده با دقت انتخاب شده تا زمینه مشارکت بیشتر کلیه والدین فراهم می‌شود. مدیران و معلمان درباره روش‌ها و نحوه مشارکت و ارتباط با مدرسه اطلاع‌رسانی لازم را انجام می‌دهند.

و بلاخره «رویدادهای مشارکت» آخرین بعد ظرفیت مدرسه برای مشارکت والدین است. مدیر و سایر کارکنان آموزشی مدرسه از این واقعیت آگاه هستند که رویدادهای مدرسه از جمله جلسات اولیا و مربیان، کلاس‌های آموزشی خانواده، جشن‌ها و مراسمات از جمله جشن مراسم کلاس اولی‌ها (جشن شکوفه‌ها)، جشن تکلیف، انواع مسابقه‌های سرگرم‌کننده، مسابقات علمی و المپیادها و حتی جشن فارغ‌التحصیلی ظرفیت‌هایی هستند که از طریق آن‌ها می‌توان مشارکت والدین در مدرسه را افزایش داد. در این نوع جشن‌ها و مراسمات مدیران و معلمان می‌توانند نظرات و پیشنهادات مربوط به مشارکت والدین را دریافت و در برنامه‌ریزی‌های خود به‌کار گیرند و همچنین از جشن‌ها و مراسمات مختلف برای توزیع اطلاعات کوتاه و جذاب در قالب‌های بروشورهای مناسب درباره مسائل مربوط به مشارکت والدین استفاده کنند.

براساس نتایج به‌دست آمده به مدیران و مسئولان مدارس پیشنهاد می‌شود که محیط فیزیکی مدرسه را از طریق نصب تصاویر و پوسترهایی که نشان‌دهنده فرهنگ خانواده‌ها هستند، زمینه بیشتر مشارکت والدین در مدرسه را فراهم کنند. همچنین پیشنهاد می‌شود که مدیران از طریق تقویت روابط مدرسه - خانواده به دنبال ایده‌ها، دیدگاه‌ها و نظرات والدین درباره مدرسه باشند. در همین راستا مدیران می‌توانند از طریق برنامه‌های پس از مدرسه و ظرفیت افراد تأثیرگذار در بین والدین برای ایجاد ظرفیت مشارکت در مدرسه استفاده کنند.

پیشنهاد می‌شود که زمان جلسات اولیا و مربیان و جشن‌های برگزار شده با دقت انتخاب شود تا زمینه مشارکت بیشتر کلیه والدین فراهم شود و بلاخره پیشنهاد می‌شود که مدیران از رویدادهای مدرسه در جهت دادن اطلاعات برای نحوه ارتباط و مشارکت والدین در مدرسه استفاده کنند.

شایان ذکر است که مدل خروجی پژوهش سعی کرده ابعاد جدیدی از مفهوم مشارکت والدین در مدرسه را ارائه دهد که می‌تواند مبنایی برای پژوهش‌های آتی قرار گیرد.

منابع

- رفیع پور، فرامرز (۱۳۹۳). *سنجش نگرش روستائیان نسبت به مشارکت در آموزش و پرورش*. تهران: شرکت سهامی انتشار.
- سبحانی‌نژاد، مهدی و یوزباشی، علیرضا (۱۳۹۲). *بررسی موانع خانوادگی مشارکت اولیای دانش‌آموزان در امور مدارس متوسطه‌ی شهر اصفهان*. *پژوهش‌های آموزش و یادگیری*، ۳: ۲۴-۳۴.
- عسگری ثابت، حسین (۱۳۹۴). *بررسی راهکارهای مشارکت مردمی در مدارس، سازمان آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی*. *پژوهشکده کاربردی تعلیم و تربیت، کمیته پژوهشی آموزش و پرورش شهرستان مرند*.
- کاظمی، میترا (۱۳۹۵). *بررسی ارتباط بین مهارت‌های انسانی مدیران با جلب مشارکت اولیای دانش‌آموزان متوسطه و راهنمایی شهرستان بابلسر*. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*. دانشگاه الزهراء، دانشکده علوم تربیتی.
- کیهانی، مسیح‌الله (۱۳۹۴). *بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت سیاسی دانشجویان*. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی*. دانشگاه اصفهان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه علوم اجتماعی.
- معین‌فر، محمود (۱۳۸۵). *اصول و عوامل برقراری ارتباط میان اولیاء و مربیان*. *پیوند*، ۳۲۴: ۱-۴.
- میرکمالی، محمد (۱۳۸۸). *روابط انسانی در آموزشگاه*. تهران: یسطرون.
- یزد خواستی، بهجت و عباس‌زاده، محمد (۱۳۸۶). *بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت والدین*

دانش‌آموزان مقطع متوسطه استان آذربایجان شرقی. مجله علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، ۳(۱۴): ۴۵-۶۲.

- Adams, K.S. and Christenson, S.L. (2000). Trust and the family-school relationship: Examination of parentteacher differences in elementary and secondary grades. *Journal of School Psychology*, 38(5): 477-497.
- Alemayehu, T., Ahmed, S.F. and Legesse, S.M. (2019). The Status of Parental Participation in School and Its Impact on the Students Learning in Amuru Woreda Schools. *Journal of Culture, Society and Development*, 47, 15-23.
- Asgari Sabet, H. (2015). Evaluation of Public Participation Strategies in Schools, East Azarbaijan Education Organization. Applied Research Institute of Education, *Marand County Education Research Committee* (Text in Persian).
- Case, M. and Davidson, K. (2018). Building trust, elevating voices, and sharing power in family partnership. *Phi Delta Kappan*, 99 (6): 49-53.
- Cheung, K. and Siu M. Li, K. (2008). Collaboration between school and parents to foster information literacy. *Learning in the information society*, 22: 220-225.
- Cho, J. (2015). *Political ads, communication, and democracy* (Dissertation), The university of Wisconsin- Madison.
- Coster, J. G., Saoirse, N.F., Collette, O.H. and Sioban. J. (2015). Children's', parents' and teachers' perceptions of child wellbeing. *Health Education*, 107(6): 511-523.
- Dauber, S. L. and Epstein, J. L. (1993). Parents' attitudes and practices of involvement in inner-city elementary and middle schools. In N. F. Chavkin (Ed.), *Families and schools in a pluralistic society* (pp. 53-71). Albany: SUNY.
- Dearing, E., Kreider, H., Simpkins, S. and Weiss, H.B. (2006). Family involvement in school and low-income children's literacy: Longitudinal associations between and within families. *Journal of Educational Psychology*, 98(4): 653-664.
- Dearing, E., McCartney, K., Weiss, H.B., Kreider, H. and Simpkins, S. (2004). The promotive effects of family educational involvement for low-income children's literacy. *Journal of School Psychology*, 42: 445-460.
- Desforges, C. and Abouchaar, A. (2010). The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment : a literature review. [Research report (Great Britain. Department for Education and Skills) ; no. 433.
- Epstein, J.L. (2001). *School, family and community partnerships. Preparing educators and improving schools*. Boulder, Colorado: Westview Press.
- Fan, W. and Williams, W. (2010). The effects of parental involvement on students' academic self-efficacy, engagement and intrinsic motivation. *Educational Psychology*, 30 (1): 53-74.
- Fantuzzo, J., MacWayne, C. and Perry, M.A. (2004). Multiple dimensions of family

- involvement and their relations to behavioral and learning competencies for urban, low-income children. *School Psychology Review*, 33(4): 467-480.
- Fitzgerald, D. (2004). *Parent Partnership in the Early Years*. London: Continuum.
- Hoover-Dempsey, K.V., Walker, J.M.T., Sandler, H.M., Whetsel, D., Green, C.L., Wilkins, A.S. and Closson, K. (2005). Why do parents become involved? Research findings and implications. *The Elementary School Journal*, 106(2): 105-130.
- Jackson, S., Kelly, L. and Leslie, B. (2019). Parental participation in child protection case conferences. *Child and Family Social Work*. <https://doi.org/10.1111/cfs.12698>
- Jeynes, W. (2003). A meta-analysis. The effects of parental involvement on minority children's academic achievement. *Education and Urban Society*, 35(2): 202-218.
- Kandang'o, M.N.A. (2018). *Parental participation in Kenyan kindergarten - A qualitative study on teachers' reflections on parental participation and children's stay in the kindergarten*. Master's thesis in Early Childhood Education, Norwegian university of science and technology. <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/2574568?show=full>
- Karsten, D., Jong, U. de, G. Ledoux and Sligte, H. (2006). *The position of parents and pupils in governance policy*. Amsterdam: COKohnstammstituut, Universiteit van Amsterdam.
- Katsillis, I. M. (1987). *Education and social selection: A model of high school achievement in Greece*. Doctoral dissertation, The Florida State University.
- Kazemi, M. (2015). *Investigating Factors Affecting Student Political Participation*. M.Sc. in Sociology, University of Isfahan, Faculty of Literature and Humanities, Department of Social Sciences (Text in Persian).
- Kazemi, M. (2016). *Investigating the Relationship between Managers 'Skills with High School Students' Parent Engagement and Guidance in Babolsar*. M.Sc., Al-Zahra University: Faculty of Education (Text in Persian).
- Lee, E. (2016). *Asocial resource model of political participation: Mass media use, social capital, and political participation* (Dissertation), Cornell University.
- Lie, Y., Lerner, J. V. and Lerner, R. M. (2006). Personal and ecological assets and academic competence in early adolescence: The mediating role of school engagement. *Journal of Youth and Adolescence*, 2 (18): 137-149.
- Macfarland, H. J. (2010). Institutions about Citizen Influence on Government. *British Journal of Political Science*, 32: 370-390.
- Maio, C. (2013). *Towards democratic neighborhoods: The emergence of bottom-up citizen engagement in urban china* (Dissertation), Canada: university of Toronto.
- Mayo, J. D. and Ryan, R. M. (2006). *Teachers, Parents, and Student Motivation: The Effects of Involvement and Autonomy Support*, Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, San

- Francisco, CA.
- McNeal, R. B. (2014). Parent involvement, academic achievement and the role of student attitudes and behaviors as mediators. *Universal Journal of Educational Research*, 2 (8): 564-576.
- McWayne, C., Hampton, V., Fantuzzo, J., Cohen, H.L. and Sekino, Y. (2004). A multivariate examination of parent involvement and the social and academic competencies of urban kindergarten children. *Psychology in the Schools*, 41(3): 363-377.
- Menhir, J. H. (2010). The impact of Citizen Participation on Public Administration. *Public Administration Review*, 32, 457-470.
- Mirkamali, M. (2009). *Human relations in school*. Tehran: yasteron. (Text in Persian).
- Moefar, M. (2006). *Principles and Factors of Communication between Parents and Trainers*. *Pivand*, 324, 1-4 (Text in Persian).
- Odongo, G. (2018). Barriers to Parental/Family Participation in the Education of a Child with Disabilities in Kenya. *International Journal of Special Education*, 33 (1): 21-33.
- Onderwijsraad (2003). *Count your worries. Educational worries of pupils, parents, teachers and the public*. Den Haag: Onderwijsraad.
- Patall, E.A., Cooper, H. and Robinson, J. C. (2008). Parental involvement in homework: A Research Synthesis. *Review of Educational Research*, 78(4): 1039-1101.
- Rafi Pour, F. (2014). Measuring the attitude of villagers towards participation in education. Tehran: *Publishing Joint Stock Company* (Text in Persian).
- Rose, T. M. (2013). *Measuring civic engagement in Idaha Falls* (Dissertation), Idaho state university.
- Smit, F., Driessen G., Sluiter, R. and Brus, M. (2007). *Parents, schools and diversity. Parental involvement in schools with many and few underprivileged pupils*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.
- Smit, F., Sluiter, R. and Driessen, G. (2006). *Review study parental involvement in international perspective*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.
- Sobhanninejad, M. and Yosbashi, A. (2013). Investigating the Family Barriers of Student Parenting Participation in Isfahan High School Affairs. *Teaching and Learning Research*, 3, 24-34 (Text in Persian).
- Torach, R.D. (2018). *Parental participation in early childhood care and education: an exploratory study of knowledge and behaviors of parents in nakawa division, Kampala*. A Dissertation Submitted to the Department of Social Work and Social Administration in Partial Fulfillment of the Requirements for the Award of A Bachelor's Degree in Social Work and Social Administration of Makerere University Kampala.

Yazd Khosti, B. and Abbaszadeh, M. (2007). Investigating the Factors Affecting Parent Involvement of High School Students in East Azarbaijan Province. *Journal of Educational Sciences and Psychology of Shahid Chamran University of Ahvaz*, 3 (14): 45-62 (Text in Persian).

پیوست ۱: پرسشنامه ظرفیت مدارس برای مشارکت والدین

مؤلفه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
در راهرو و ورودی مدرسه تصاویر و عکس‌هایی وجود دارد که منعکس‌کننده فرهنگ خانواده‌ها است.					
مدیر مدرسه یک حس قوی را به وجود آورده که همیشه این احساس را دارم که این مدرسه ما است؛ ما به اینجا تعلق داریم.					
مدیر مدرسه یک جو مثبت مدرسه‌ای به وجود آورده که همه احساس می‌کنند به این مدرسه تعلق دارند.					
مدیر مدرسه خود را در جهت بهبود و حفظ جو مثبت مدرسه متعهد می‌داند.					
یک رابطه خوبی بین کلیه والدین و معلمان وجود دارد که می‌توانم به مدرسه و معلمان آن اعتماد کنم.					
معلمان این مدرسه همیشه پاسخگو و با احترام متقابل رفتار می‌کنند.					
معاونین مدرسه و حتی خدمتگذار مدرسه خود را مسئول و پاسخگوی والدین می‌دانند.					
در این مدرسه یک احساس و نگرش همیشگی احترام به والدین، دانش‌آموزان و مراجعه‌کنندگان وجود دارد.					
در این مدرسه یک فضای راحت برای والدین ایجاد شده است.					
در این مدرسه از گفت‌وگوهای معلم و والدین و شبکه‌های ارتباطی حمایت می‌شود.					
در این مدرسه از بین والدین کسانی وجود دارند که اطلاعاتی در مورد نحوه کارکردن مدرسه به سایر والدین می‌دهند.					
در این مدرسه سعی می‌شود اقدامات و فعالیت‌هایی صورت					

مؤلفه

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

بگیرد تا روابطی مثبت و قابل اعتماد بین والدین و معلمان وجود داشته باشد و توسعه یابد.

در این مدرسه روابط و تعاملات مدرسه - خانواده بخشی از زندگی و فرهنگ روزانه مدرسه است.

در این مدرسه مدیر و معلمان به طور منظم به دنبال ایده‌ها، دیدگاه‌ها، نظرات، سؤالات والدین در مورد مدرسه و نقش خانواده در یادگیری دانش‌آموزان هستند.

در این مدرسه جلسات منظم برای بحث در مورد مشارکت والدین برگزار می‌شوند.

در این مدرسه احساس می‌کنم که مشارکت والدین مفید و مؤثر در نظر گرفته می‌شود.

در این مدرسه احساس می‌کنم به روابط مدرسه خانه اهمیت داده می‌شود.

در این مدرسه از مهارت‌ها و ظرفیت معلمان برای روابط بهتر معلم و والدین حمایت می‌شود

در این مدرسه شرایط خانوادگی و فرهنگ خانواده‌ها در نظر گرفته می‌شود.

در این مدرسه بر توسعه ارتباطات خانه - مدرسه دو طرفه (سؤال کردن، گوش دادن به واکنش‌ها) توجه می‌شود.

در این مدرسه دیدگاه و پیشنهادات والدین در مورد یادگیری کودکان مورد توجه قرار می‌گیرند.

در این مدرسه تناسب بین زمان جلسات اولیا و مربیان و دعوت‌نامه‌ها با شرایط خانوادگی رعایت می‌شود.

در این مدرسه فرصت‌های ارتباط والدین با مدرسه افزایش یابد.

در این مدرسه سعی می‌شود از برنامه‌های پس از مدرسه برای افزایش ارتباطات مدرسه - خانه استفاده شود.

در این مدرسه از گروه‌های والدین برای دعوت مشارکت همه خانواده‌ها استفاده می‌شود.

مؤلفه خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

در این مدرسه از اعضای انجمن اولیا و مربیان کار برای ارتباط بیشتر با مدرسه استفاده می‌شود.

در این مدرسه برای گروه‌های مختلف خانوادگی درون مدرسه فعالیت‌های متنوعی در نظر گرفته می‌شود.

در این مدرسه والدین به یک مشاور در زمینه پیشرفت کودک، برنامه‌ریزی درسی دسترسی دارند.

در این مدرسه والدین درباره مسائل فرزندانشان به راحتی می‌توانند با مدیر مدرسه و معلمان آن‌ها صحبت کنند.

در این مدرسه مکانی وجود دارد که والدین با معلمان و کارکنان صحبت کنند.

در این مدرسه برای جشن‌ها و جلسات اولیا و مربیان دعوت‌نامه فرستاده می‌شود و یا اطلاع‌رسانی کافی می‌شود.

در این مدرسه زمان جلسات اولیا و مربیان و جشن‌های برگزار شده مناسب است.

در این مدرسه در مورد روش‌ها و نحوه مشارکت و ارتباط با مدیران و معلمان مدرسه اطلاع‌رسانی شده است.

در این مدرسه فرصت‌ها برای ارتباطات و تعاملات غیررسمی کارکنان - معلم - والدین وجود دارد.

در این مدرسه از جشن‌ها و جلسات اولیا و مربیان برای جستجوی نظرات و پیشنهادات مربوط به مشارکت والدین استفاده می‌شود.

در این مدرسه از جشن‌ها و جلسات اولیا و مربیان برای توزیع اطلاعات کوتاه و جذاب در قالب‌های مناسب در مورد مسائل مربوط به مشارکت والدین استفاده می‌شود.

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Developing and Testing The Model of School Capacity for Parental Participation

---

Rafigh Hasani*¹ and Zhino Hasani ²

Abstract

The purpose of this study was to develop and test the school capacity model for parental participation in primary schools. The research is based on a developmental purpose and a correlational data collection method and is a structural equation model. The statistical population consisted of all parents of the first and second elementary schools of Paveh city. Data collection was designed using a 36-item questionnaire based on strategies for parental participation in school of Hoor-Dempsey et al (2005). The reliability of the questionnaire using Cronbach's alpha was .97. In order to test the model in the first part, exploratory factor analysis was performed using principal component analysis with varimax rotation and three special values; variance ratio explained by each factor, and Special value (gravel) were used. In the second stage, confirmatory factor analysis was used. The results showed that the school capacity model for parental involvement includes 5 dimensions of welcoming and open atmosphere, teacher empowerment for participation, family-teacher-parent structures and participation opportunities and participation events. Fit indices also showed the desirability of the model. This model is capable of measuring primary school capacity for parental participation in related research and can be a useful tool for assessing the school capacity for parental participation.

Keywords: School Capacity, Parental participation, Primary Schools, Paveh City.

---

1. * Corresponding Author: Faculty of human science, Islamic Azad University of sanandaj branch, sanandaj, Iran. Hasani.rafigh@gmail.com

2. M.Sc. Student in Preschool education, Faculty of human science, Islamic Azad University of sanandaj branch, sanandaj, Iran. zhino.hasani1994@gmail.com

- This article is excerpted from a master's thesis.

DOI:10.22051/jontoe.2020.28667.2853

<https://jontoe.alzahra.ac.ir/>